

УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ СЛОВАЦЬКОЇ ПОЕЗІЇ (ДРУГА ПОЛ. XX ст.)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (29).
Ліхтей Т. Українські переклади словацької поезії (друга пол. XX ст.); 12 стор.; кількість бібліографічних джерел – 38; мова – українська.

Анотація. У статті розглядається словацька поезія в українських перекладах, які з'явилися на сторінках вітчизняних та зарубіжних часописів, окремих авторських видань, антологій та альманахів упродовж другої пол. XX ст.; простежується їх оцінка в критиці та літературознавстві.

Ключові слова: оригінал, переклад, словацько-українські літературні взаємини, рецепція, дискурс, творча інтерпретація.

Перекладацька діяльність в Україні особливо активізується в повоєнний період. Спостерігається поживалений інтерес і до словацької поезії. Важливу роль у її популяризації відіграють такі друковані органи, як “Всесвіт”, “Літературна газета” (“Літературна Україна”), “Вітчизна”, “Жовтень”, “Дніпро”, “Закарпатська правда”, а також українські видання Словаччини “Дукля”, “Дружно вперед”, “Нове життя”. Серед авторів – в основному представники молодшого покоління словацьких поетів – П. Горов, А. Плавка, Я. Костра, В. Мігалик, М. Лайчак, М. Ферко, Л. Новомеський, М. Ковач, М. Валека, М. Руфус та ін. Рідше, однак, з'являються переклади з доробку словацьких поетів періоду романтизму, реалізму та модернізму (С. Халупки, Я. Ботта, Гвездослова, С. Гурбана-Ваянського, Я. Єсенського, І. Краска, М. Галямової, Я. Смерка та ін.). Серед перекладачів – М. Рильський, В. Мисик, Л. Первомайський, Г. Кочур, Д. Паламарчук, В. Лучук, Ю. Шкробинець, С. Панько, П. Скунць, Р. Лубківський, Д. Павличко та ін. Порівняймо: якщо за весь міжвоєнний період в українських перекладах було опубліковано якийсь десяток віршів словацьких поетів, то в одному тільки 1962 році їх з'явилося близько сотні.

Справу популяризації словацької літератури в Україні, отже, було піднесено на загальнодержавний рівень. Перекладацька праця підтримувалася і заохочувалася, активізувалася взаємодія перекладачів обох країн. Тож не дивно, що стали виходити у світ як книжки окремих словацьких авторів в українських перекладах, так і укладені (нерідко колективом науковців та перекладачів) поетичні антології та збірники.

Першим таким авторським поетичним виданням стали “Криваві сонети” Павола Орсага Гвездослова в перекладі закарпатського письменника Андрія Патруса-Карпатського (1961 р.), який у “Слові перекладача”, зокрема, зазначає: „... я намагався дати не тільки чіткий і строгий зміст

цього циклу, логічну завершеність кожного сонету, але й опоетизувати все засобами української мови. В переклад вкладав я всю свою душу, знання і давню любов до слов'янських мов, зокрема до словацької мови і культури, з якими практично зв'язаний вже четверть століття” [22, с. 55].

На жаль, не все із задуманого А. Патрусові-Карпатському вдалося реалізувати на практиці. На здобутки і прикрі прорахунки в його перекладах вказали й деякі рецензенти, зокрема Григорій Кочур [9] та Федір Лазорик [12].

1975 року побачила світ книжка вибраних поезій Лаца Новомеського “Простим оком невидиме”. Український переклад належить перу братиславського українця Лариси Мольнар [21]. Привертає увагу рецензія на це видання “Українські переклади словацької літератури” Й. Шелепця, який в цілому позитивно оцінює роботу Л. Мольнар, однак і тактовно зауважує, що “є в перекладах віршів (...) і місця, які, мабуть, і для самої перекладачки не є остаточними, бо в них не так виразно відчувається *те, що стоїть в оригіналі...*” [30, с. 74]. Йдеться передусім про вірші “Чорне і червоне” та “Аероплан над містом”.

У жовтні 1979 року в Пряшеві відбувся семінар з питань розвитку художнього перекладу; з доповіддю “До перекладу творів Мирослава Валека на українську мову” на ньому виступила й Лариса Мольнар. Вона, крім іншого, вказала на недогляди та серйозні помилки в роботі українських перекладачів, які працюють над поетичним доробком М. Валека. На думку Л. Мольнар, з усього, опублікованого на сьогодні з творів Валека в Україні, досконалим є тільки переклад вірша “Вечором” (!), виконаний І. Драчем. А всім іншим – В. Стругинському, М. Дробняку, Р. Лубківському, І. Мацинському (і навіть інтерпретаторові творчості М. Валека російською Б. Окуджаві) над своїми перекладами, як вважає дослідниця, ще варто попрацювати [17].

А вже 1981 року в українському перекладі Л. Мольнар окремим виданням вийшла поема М. Валека “Слово” [3]. Принагідно зауважимо, що

паралельно уривки зі “Слова” в перекладі Р. Лубківського опублікував “Всесвіт” (1981. – № 2. – С. 5–20). Про рівень обох перекладів у ґрунтовній розвідці “Поема “Слово” М. Валека та її український переклад” розмірковує Й. Шелепець [29]. Дослідник справедливо зауважує, що М. Валека – митець з індивідуальною творчою манерою, а його поема “Слово” далека від зразків класичної епічної поеми, що “філософській, мислительській, поліфункціональній шкалі” тут відповідає “така ж багата і формотворча, ритміко-мелодійна та ритміко-синтаксична структура” [29, с. 42]. Науковець простежує рабську залежність від змісту словацького оригіналу в перекладах Л. Мольнар. Її “побоювання творити, поетизувати” часом веде до повного програшу. Натомість зіставлення з першотвором та перекладом Л. Мольнар українського перекладу Р. Лубківського засвідчує: те, що побоювалася зробити Л. Мольнар, львівський перекладач “робив сміливо і широко” [29, с. 48], а тому й переміг. Сам Р. Лубківський у коментарі до публікації власних перекладів “Слово”: кредо і освідчення” відверто зізнається: “... мені доводилося не раз пожалкувати, що стилістична довершеність, витончене інструментування рядка, насиченість слова (і це при відсутності банальних поетизмів) нелегко піддаються трансформації; (...) доводилося йти на певні втрати...” [15, с. 11]. Читачеві, проте, про перекладацьке закуліся знати не варто. Головне – результат. А він вражає.

Три українські переклади одного уривка з п’ятої частини поеми порівнює у своєму дослідженні “Український художній переклад у Чехословаччині” і Юрій Кундрат. Крім уже згадуваних перекладів Р. Лубківського та Л. Мольнар, до процедури аналізу вчений залучає і переклад М. Дробняка (Дукля. – 1977. – № 4. – С. 11–12), якому взагалі належить перша спроба донести українському читачеві уривок з цього складного філософського твору. Акцентуючи на досягненнях і промахах усіх трьох перекладів, Ю. Кундрат переконує, що “наявні відхилення перекладів від оригіналу в смисловому, стилістичному та ритмомелодійному планах здебільшого зумовлені індивідуальністю перекладача, менше – об’єктивними чинниками (характером рим, способом римування, інтонаційним забарвленням, стилістичною витонченістю, “опором” матеріалу та ін.) оригіналу” [11, с. 128].

До поеми М. Валека “Слово” тепер, звичайно, ставляться по-різному, адже твір відповідає духові доби, в яку був створений (1976 р.). Однак незрадливість автора Слово і Поезії захоплює і підноситься над Часом. Саме тому поему “Слово” знаходимо і в найновішому виданні вибраного з поетичної спадщини М. Валека (2005). Глибокий і небайдужий читач відчує, як крізь павутиння офіціозу до нас пробивається гаряче і пристрасне слово талановитого словацького митця.

1981 року з’являється перша книжка із запланованої письменником і перекладачем Іваном

Мацинським серії про словацьких поетів-романтиків – “Досвітні ватри” Яна Ботта [2]. Видання з ґрунтовною передмовою та коментарями перекладача стало справжньою подією в культурно-мистецькому житті обох народів. Окрилений успіхом, І. Мацинський упродовж кількох наступних років підготував ще вибране з доробку Сама Халупки “Провесни сонячний неспокій” (1984), Янка Краля “Орлами сизими підспіване” (1987) та “Вибрані твори” Андрея Сладковича (1989). Побачити останнє видання І. Мацинському вже не судилося. Українські та словацькі вчені (І. Галайда, В. Житник, Ф. Ковач, Н. Колесниченко-Братунь, В. Конопелець, Ю. Кундрат, Б. Марець, О. Мишанич, М. Мушинка, М. Неврлий, Д. Слободнік, Ф. Штраус, І. Яцканин) упродовж 80–90-х років опублікували свої відгуки, рецензії, статті, у яких загалом високо оцінюють (набагато рідше аналізують) українські переклади І. Мацинського. Перша спроба комплексного аналізу українських перекладів поезій словацьких романтиків належить Т. Ліхтей [13].

1982 року вийшло ще одне видання поезій Лаца Новомеського – “Відчинені вікна” [20]. У рецензії на книгу закарпатського поета і перекладача Івана Петровція, зокрема, читаємо: „Зараз, тримаючи в руках виданий у популярній серії “Перлини світової літератури” томик віршів великого словака, можемо з певністю сказати, що це – в любові народжена книга. В серці випестувана. Слово “серце” свідомо називаємо в однині, хоча до творення цієї величної поетичної будови причетні палкі серця п’ятьох перекладачів: Дмитра Павличка, Романа Лубківського, Івана Драча, Григорія Кочура і Леоніда Череватенка – збратані вогнем Павличкової любові, вони злилися в єдине серцебиття, яке ритмічно й дуже органічно вливає в безбереге річище української поезії потужні хвилі живої й живлющої поетичної могутності Новомеського” [24, с. 72]. Зупиняючись у рецензії окремо на кожній перекладацькій постаті, І. Петровція зауважив, що всі вони є яскравими творчими індивідуальностями, а ті незначні втрати, які спостерігаються в їх доробках, не впливають на загальний високий рівень українських перекладів.

Не оминув увагою Д. Павличко і поезію Гвездослава. 1986 року в Україні вже вдруге окремою книжкою виходять його безсмертні “Криваві сонети”, на цей раз у Павличковому перекладі [23]. Зауважимо, що це був чесний двобій двох великих митців з однією на двох перемогою.

У непередбачуваних і хаотичних 90-х роках, у період відносного затишшя у видавничій справі в Україні, в Словаччині раптом на повний голос заявляє про себе перекладач Віталій Конопелець. Митець мріяв подарувати українському читачеві доробок найвизначніших, до того ж, своїх улюблених, поетів Словаччини. Доля, однак, розпорядилася інакше, відмірявши В. Конопельцю дуже короткий вік. Але й те, що вдалося зреалізувати,

гідне подиву і щирої вдячності. Йдеться про книгу вибраних творів Мілана Руфуса (1991), збірку поезій Івана Краска “Чорна свічка” (1995), збірку віршів Яна Смерка “Із золотої фантазії” (1996). Вже 2002 року в київській “Веселці” в Конопельцевому перекладі вийшла поезія Йозефа Лайкерта під назвою “Вечоріння”. Роль В. Конопельця в дискурсі українсько-словацьких взаємин важко переоцінити. Його вміння заглибитися в єство кожного з перекладених авторів, проіннятися його внутрішнім світом і дати на-гора якісний продукт відзначають у своїх рецензіях Ю. Кундрат [10], І. Яцканин [33; 34; 35; 36], І. Галайда [6; 7; 8; 37], Я. Юрчо [31; 32] та ін. В одному з інтерв’ю редакторів “Дуклі” І. Яцканину на запитання: “що треба було зробити поету Конопельцю (крім професійного підходу), щоб проникнути в суть Краскового поетичного феномену?”, В. Конопелець відповів: “... не знаю. І навіть не шукаю відповіді на це питання. Інколи відчувати означає більше, ніж знати” [36, с. 75].

Окремо варто зупинитися на антологіях та збірках вибраних творів словацьких поетів, які вийшли у світ в українських перекладах. Воістину історичною подією в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин стала поява 1964 року антології словацької поезії за редакцією Григорія Кочура, Леоніда Первомайського та Максима Рильського [26]. Кожен з упорядників залишив глибокий слід на ниві словацько-української творчої співпраці. Як відомо, для збірки “Слов’янські балади” Л. Первомайський переклав українською найкращі зразки словацьких балад (К., 1946. – С. 133–144), разом з М. Рильським та Г. Кочуром знайомив українських читачів з найяскравішими поетичними постатями в словацькій літературі XIX–XX століть. Упорядникам вдалося згуртувати цілу плеяду талановитих митців як старшого, так і молодшого покоління. Як результат, більш ніж п’ятдесят словацьких (від класика Я. Коллара до сучасного поета Т. Яновиця) зазвучали солов’їною завдяки зусиллям і прагненням більш ніж п’ятидесяти перекладачів. Видання відкриває ґрунтовна вступна стаття відомого словацького літературознавця Мілана Пішута, а відомості про авторів та примітки до текстів подав Геннадій Коновалов.

Появу антології щиро привітала культурна громадськість по обидва боки кордону (Микитенко О. Дарунок братніх садів поезії // Рад. Україна. – 1964. – 16 грудня; Остроумов І. Лист зрозуміння і спочування // Прапор. 1965. – № 3. – С. 81–82; Словацька поезія. Антологія (...) // Дніпро. – 1965. – № 6. – С. 154–155; “Поетичний літопис” під патронатом М. Мольнара в низці номерів “Дружно вперед” тощо), та, як не прикро, мусимо констатувати, що донині не існує комплексного дослідження, у якому б належним чином було осмислено й оцінено на правду титанічну працю українських митців.

1972 року у львівському видавництві “Камінь” вийшла збірка “Слов’янське небо” [28]. У

ній презентовано вірші слов’янських поетів у перекладі Романа Лубківського. Зі словацької тут перекладено поезії Гвездослава, Е.-Б. Лукача, Я. Понічана, Л. Новомеського, А. Плавки, Я. Костри, П. Горова, Ю. Ленка, В. Мигаліка, М. Валека та М. Руфуса. Високо оцінив появу збірки М. Мольнар. У статті “Роман Лубківський – пропагандист чеської та словацької поезії” братиславський україніст пише: “На жаль, на цю цінну (...) антологію досі не звернула належної уваги наша преса, йдеться тут про небуденну персональну збірку перекладів, видання якої, до речі, могло б стати привабливим зразком для наслідування і для інших видавництв” [18]. Зауважимо, що Р. Лубківський є, крім іншого, ще й автором чудових поезій на словацьку тематику, а вибране з його поетичної творчості “Slovenské madony” (“Словацькі мадонни”) 1988 року вийшло в Братиславі окремою книжкою у словацькому перекладі Ю. Андрічика та Л. Фелдека (Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1988. – 144 s.).

Аж через 10 літ, 1982 року, за упорядкування Р. Лубківського у київському видавництві “Молодь” вийшла антологія молоді словацької поезії “Веселка Татр” [4]. Видання презентує творчий доробок двадцяти восьми словацьких авторів, серед яких Я. Бузаші, Д. Гев’єр, Я. Замбор, М. Ковач, Й. Мігалкович, Ш. Моравчик, Л. Фелдек та інші, у мистецькій інтерпретації Д. Павличка, Р. Лубківського, М. Рябчука, Р. Кудлика, Б. Олійника, С. Майданської, І. Петровція, П. Скунца та інших українських перекладачів. Книжка ніби стала вдячною і красномовною відповіддю на антологію молоді української поезії “Čistými rukami” (“Чистими руками”), яка за упорядкуванням Л. Фелдека 1980 року вийшла у словацькому видавництві “Smena” і презентувала доробок Б. Олійника (до речі, назву збірки взято з перших слів Олійникової “Істини”), В. Симоненка, І. Драча, В. Коротича, Р. Лубківського, І. Жиленко, В. Коржа, М. Вінграновського, Р. Третьякова, Б. Нечерди.

У тому ж таки 1982 році зусиллям кошицького Східнославацького та ужгородського видавництва “Карпати” з’явився поетичний збірник “Відкритий дім” [5], який в українських перекладах явив світові творчість поетів Східної Словащини, серед яких П. Горов, Ю. Андрічик, М. Зелінка, Я. Замбор, Г. Бацігалова, Б. Красновський та ін. До виходу книжки долучилися Юрай Падо, Федір Ковач, Дмитро Федака. Вона стала яскравим і своєрідним явищем, народженим карпатським пограниччям.

Черговий поетичний збірник – “Слов’янська ліра” – 1983 року презентував шанувальникам красномовного слова Роман Лубківський [27]. Зі словацьких авторів тут знаходимо вірші Я. Ботта, Я. Краля, Гвездослава, Я. Костри, Л. Новомеського, А. Плавки, П. Горова, В. Мигаліка, М. Валека, П. Койша, Л. Фелдека, М. Ковачика, М. Худи. У

передмові “Мотив поступу й життя” Д. Павличко зазначає: „Тут знайшли своє місце твори, що були пропущені в окремих українських антологіях (...). Роман Лубківський подбав про те, щоб гідно репрезентувати вірші і так званого “другого ешелону”, котрі не входять до хрестоматій, а проте несуть інколи більше естетичної інформації, ніж зачитані класичні зразки. Тут наново й по-своєму відтворені деякі речі, котрі відомі нам, можливо, в кращих українських варіантах, а проте вони, ті нові переклади, засвідчують високий рівень нашого трансляторського мистецтва, який передбачає десятки розмаїтих тлумачень одного й того ж твору” [27, с. 7]. Справді, після перекладів “Відгомону української думки” Я. Ботта, виконаних черкашанином І. Вирганом (1964) та пряхівцем І. Мацинським (1981), маємо тут, до прикладу, ще один цікавий зразок творчої інтерпретації цього піднесено-романтичного твору на українську тематику з-під пера талановитого митця з Галичини.

Значущим у дискурсі словацько-українських взаємин став 1997 рік, коли видавництво “Основи” презентувало унікальний проект – “Антологію словацької поезії ХХ століття” у перекладі Дмитра Павличка [1]. Перекладач являє нам чотирнадцять найвидатніших, на його погляд, митців ХХ століття, беручи відлік від Гвездослава, чий “Криваві сонети” творилися в часи Першої світової війни, та завершуючи Яном Замбором, який, крім того що є талановитим поетом, ще й багато зробив для гідної репрезентації української поезії у Словаччині. Зокрема 1981 р. в його перекладі вийшла і Павличкова книжка “Tajomstvo tvojej tváre” (“Таємниця твого обличчя”) (“Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1981. – 112 s.).

“Мета антології, – пише в передмові “Чотирнадцять обривів” Д. Павличко, – показати розмаїтність і неповторність поетичного мистецтва, підпорядкованого насамперед індивідуальній манері. Звідси виринає багатолікий образ єдиної національної поетичної культури, образ надзвичайно привабливий і цікавий саме тому, що являє різних за характерами і долями творців, належних до однієї

духовної традиції. Багатство словацької поезії ХХ ст. саме в цій розмаїтості її головних постатей, у мозаїці, що складається з різних тем, форм, стилів індивідуального образного мислення і різноманітності сприйняття однієї й тієї ж дійсності різними авторами” [1, с. 5]. Можемо сказати без перебільшення, що поставленої мети автор перекладу досяг. “Дібрані поетичні твори з надзвичайно глибокими, проникливими коментарями до кожної поєтаті демонструють, – переконаний В. Любченко, – цілісний образ своєрідної і глибокої національної поетичної культури словацького народу”, “показують філософію людяності, страдницьке співчуття правді, яка постійно бачиться пораненою або мертвою” [16, с. 143].

Високо оцінили подвижницьку працю Д. Павличка і в Словаччині, передусім Я. Юрчо (“Dmytro Pavlyčko ako prekladateľ slovenskej poézie”) [38], М. Роман (“Ностальгія Дмитра Павличка”) [25], М. Мушинка, який у статті “Чотирнадцять поетів між двома дошками” переконує, що “вірші в його (Павличковому – Т. Л.) перекладі анітрохи не поступаються перед оригіналами, а в деяких випадках навіть перевищують їх” [19, с. 64]. Переклади Д. Павличка в окремих розвідках розглядають І. Галайда, В. Конопелець, Т. Ліхтей та інші дослідники словацько-українських літературних взаємин. Однак цього явно недостатньо, аби розкрити секрети творчої лабораторії, суть перекладацького феномена Дмитра Павличка.

Отже, упродовж другої пол. ХХ ст. словацько-українські взаємини вступають у нову, більш потужну, фазу свого розвитку, що засвідчує поява сотень перекладів з добробку знакових словацьких авторів, вихід у світ окремих книжкових видань (як авторських, так і збірників, антологій, альманахів тощо). Особлива роль у справі популяризації словацької поезії в Україні належить таким митцям, як Григорій Кочур, Максим Рильський, Дмитро Павличко, Роман Лубківський, Андрій Патрус-Карпатський, Іван Мацинський, Віталій Конопелець та ін.

Література

1. Антологія словацької поезії ХХ століття / [перекл., передм., комент. Д. Павличка; ред. О. Зелік]. – К. : Основи, 1997. – 254 с.
2. Ботто Я. Досвітні ватри: [вибране] / Ян Ботто ; [пер. зі словац., вст. ст., упор., прим. І. Мацинський; відп. ред. М. Немет]. – Словацьке педагогічне видавництво в Братиславі, відділ української літератури в Пряшеві, 1981. – 560 с.
3. Валек М. Слово: [поема] / Мірослав Валек ; [пер. із словац. Л. Мольнар; післям. С. Шматлак]. – Словацьке педагогічне видавництво в Братиславі – Відділ української літератури в Пряшеві, 1981. – 104 с.
4. Веселка Татр : молода словацька поезія / [упор. та ред. Р. Лубківський, передм. Л. Фелдек]. – К. : Видавництво ЦК ЛКСМУ “Молодь”, 1982. – 239 с.
5. Відкритий дім : Поезії / Перекл. з словац., угор. ; [упорядн. Ю. Падо, Ф. Ковач; авт. передм. Ю. Падо]. – Ужгород–Кошице: Карпати, Східнославацьке видавництво, 1982. – 176 с.
6. Галайда І. Іван Краско в українських перекладах / Ілля Галайда // Дукля. – 1995. – № 1. – С. 69–73.
7. Галайда І. Поезія Івана Краска в художніх перекладах Віталія Конопельця / Ілля Галайда // Дукля. – 1996. – № 6. – С. 34–40.

8. Галайда І. Як перекладають поезію Яна Смерка на українську мову / Ілля Галайда // Дукля. – 1998. – № 3. – С. 39–42.
9. Кочур Г. Видано в Пряшеві / Григорій Кочур // Всесвіт. – 1962. – № 7. – С. 73–74.
10. Кундрат Ю. Мілан Руфус в українській інтерпретації В. Конопельця / Юрій Кундрат // Дукля. – 1992. – № 1. – С. 55–60.
11. Кундрат Ю. Український художній переклад у Чехословаччині (1945–1980) / Юрій Кундрат. – Словацьке педагогічне видавництво в Братиславі, Відділ української літератури в Пряшеві, 1983. – 260 с.
12. Лазорик Ф. В боротьбі за мир : Про переклад “Кривавих сонетів” П. О. Гвездослава / Федір Лазорик // Дукля. – 1962. – № 1. – С. 81–84.
13. Ліхтей Т. В. Мова українських перекладів І. Мацинського : автореф. дисерт. (...) канд. філол. наук / Тетяна Василівна Ліхтей. – Ужгород, 2002. – 20 с.
14. Ліхтей Т. Слов’янська планида: Словацька поезія XIX – XX століть у дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин: моногр. / Тетяна Ліхтей; М-во освіти і науки України; ДВНЗ “Ужгород. нац. ун-т”; Філол. ф-т; Каф. словац. філол. – Ужгород: “Ліра”, 2010. – 304 с.
15. Лубківський Р. “Слово”: кредо і освідчення / Роман Лубківський // Всесвіт. – 1981. – № 2. – С. 6–11.
16. Любченко В. Словацька художня література в Україні після Другої світової війни / Василь Любченко // Cestou vzájomnosti : Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie [“Slovensko-ukrajinské vzťahy a súvislosti”], (Banská Bystrica, 23.–24. októbra 2003) / Katedra slovanských jazykov Filologickej fakulty Univerzity Mateja Bela, Združenie slovanskej vzájomnosti. – Banská Bystrica, 2003. – S. 138–145.
17. Мольнар Л. До перекладу творів Мирослава Валека на українську мову / Лариса Мольнар // Дукля. – 1980. – № 1. – С. 40–49.
18. Мольнар М. Роман Лубківський – пропагандист чеської та словацької поезії / Михайло Мольнар // Дружно вперед. – 1976. – № 7. – С. 20–21.
19. Мушинка М. Чотирнадцять поетів між двома дошками / Микола Мушинка // Дукля. – 1997. – № 4. – С. 64–65.
20. Новомеський Л. Відчинені вікна: [поезії] / Лацо Новомеський ; [пер. зі словац., упоряд., передм. Д. Павличко; ред. С. Жолоб]. – К. : Видавництво художньої літератури “Дніпро”, 1982. – 262 с.
21. Новомеський Л. Простим оком невидиме : [вибр. поезії] / Лацо Новомеський ; [пер. зі слов. мови Л. Мольнар; підбір та упор. М. Мольнар; вст. ст. М. Данко; відп. ред. Г. Чаварга]. – Пряшів, 1975. – 69(2) с.
22. Орсак-Гвездослав П. Криваві сонети / Павол Орсак-Гвездослав ; [пер. із словац. мови, післям. А. Патрус-Карпатський; передм. К. Розенбаум]. – Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури, 1961. – 55(1) с.
23. Орсак-Гвездослав П. Криваві сонети / Павол Орсак-Гвездослав ; [пер. із словац. Д. Павличко; передм. Р. Лубківський; ред. О. Логвиненко]. – Ужгород–Кошіце: Ордена дружби народів видавництво “Карпати” – Східнославацьке видавництво, 1986. – 93, [3] с.: Словац., укр.
24. Петровцій І. Перлина з моря словацької поезії / Іван Петровцій // Дукля. – 1985. – № 3. – С. 72–76.
25. Роман М. Ностальгія Дмитра Павличка / Михайло Роман // Дукля. – 1998. – № 5. – С. 69.
26. Словацька поезія: антологія / [ред. Г. Кочур, Л. Первомайський, М. Рильський; вст. ст. М. Пішут; прим. Г. Коновалов]. – К. : Державне видавництво художньої літератури, 1964. – 416 с.
27. Слов’янська ліра : Збірник / [упоряд. та перекл. Р. Лубківський; передм. Д. Павличко]. – К.: Видавництво “Дніпро”, 1983. – 421 с.
28. Слов’янське небо : Вірші російських, білоруських, польських, чеських, словацьких, сербо-лужицьких, югославських, болгарських поетів у перекл. Романа Лубківського / [ред. В. Колодій]. – Львів : Видавництво “Каменярь”, 1972. – 264 с.
29. Шелепець Й. Поема “Слово” М. Валека та її український переклад / Йосиф Шелепець // Дукля. – 1983. – № 3. – С. 42–48.
30. Шелепець Й. Українські переклади словацької літератури / Йосиф Шелепець // Дукля. – 1980. – № 4. – С. 73–75.
31. Юрчо Я. Від суб’єкта до суб’єкта / Ян Юрчо // Дукля. – 1998. – № 1. – С. 49–54.
32. Юрчо Я. Метаморфози перекладача / Ян Юрчо // Дукля. – 1997. – № 3. – С. 59–62.
32. Яцканин І. Від Руфуса через Краска до Смерка (Розмова з поетом і перекладачем Віталієм Конопельцем) / Іван Яцканин // Дукля. – 1997. – № 2. – С. 59–61.
33. Яцканин І. Діалог літератур / Іван Яцканин ; [передм. І. Яцканин]. – Пряшів: Спілка українських письменників Словаччини, 2008. – 134 с.
34. Яцканин І. Переклад одного вірша / Іван Яцканин // Дукля. – 2001. – № 4. – С. 55–60.

35. Яцканин І. Поезія І. Краска звучить по-українськи (Розмова з українським письменником і перекладачем у Словаччині Віталієм Конопельцем) / Іван Яцканин // Дукля. – 1996. – № 2. – С. 73–77.
36. Galajda E. Ján Smrek v ukrajinských prekladoch / Eliáš Galajda // Letná škola prekladu 1: Prednášky z XXIV. Letnej školy (Bratislava, Budmerice, 18.–21. septembra 2002) / Literárny fond, Slovenská spoločnosť prekladateľ'ov odbornej literatúry, Slovenská spoločnosť prekladateľ'ov umeleckej literatúry. – Bratislava, 2003. – Č. 1. – S. 173–180.
37. Jurčo J. Dmytro Pavlyčko ako prekladateľ slovenskej poézie / Ján Jurčo // Cestou vzájomnosti: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie [“Slovensko-ukrajinské vzťahy a súvislosti”], (Banská Bystrica, 23.–24. októbra 2003) / Katedra slovanských jazykov Filologickej fakulty Univerzity Mateja Bela, Združenie slovanskej vzájomnosti. – Banská Bystrica, 2003. – S. 225–236.

Татьяна Лихтей

УКРАИНСКИЕ ПЕРЕВОДЫ СЛОВАЦКОЙ ПОЭЗИИ (вторая пол. XX века)

Анотация. В статье рассматривается словацкая поэзия в украинских переводах, которые появились на страницах отечественных и зарубежных журналов, авторских изданий, антологий и альманахов на протяжении второй половины XX века; отслеживается их оценка в критике и литературоведении.

Ключевые слова: оригинал, перевод, словацко-украинские литературные взаимосвязи, рецепция, дискурс, творческая интерпретация.

Tatiana Likhtej

UKRAINIAN TRANSLATIONS OF THE SLOVAK POETRY (second half of the XX century)

Annotation. The article studies the Slovak poetry in Ukrainian translations which appeared on pages of home and foreign magazines, some author publications, anthologies and almanacs within the second half of the XX century. Evaluation of translations is examined in the criticism and literary criticism.

Key words: original, translation, creative interpretation, reception, discourse, Slovak-Ukrainian literary relations

Стаття надійшла до редакції 04.04.2013 р.

Ліхтей Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології УжНУ.